

Natuurlijk kapitaal: gezamenlijke stip op de horizon

Het telen van bloembollen staat niet op zichzelf. Denk aan het effect op de bodem, het water en de omgeving, zeker als het product verder de keten in gaat. Alles wat we doen en laten, heeft effect op de planeet en het natuurlijk kapitaal. Het Ministerie van Economische Zaken heeft een traject in gang gezet om onder andere te komen tot een groter maatschappelijk bewustzijn rond verduurzaming.

Tekst: Monique Ooms
Fotografie: René Faas

meer heeft geleid tot een Green Deal met grote bedrijven en accountantsbureaus.”

UITSTERVEN

“Op nationaal en internationaal niveau loopt de biodiversiteit terug, sommige soorten worden met uitsterven bedreigd. De impact op bestuivers zoals bijen en vlinders is groot. Als die verdwijnen, stort ons voedselsysteem in elkaar en dan hebben we echt een probleem”, vertelt procesmanager Anne-Marie Bor. Het Ministerie van Economische Zaken, Directie Natuur en Biodiversiteit, gaf haar de opdracht om een dialoog te organiseren tussen grote bedrijven en ketens, accountants, financiële organisaties, (rijks)overheden, MKB en grondgebonden organisaties, waaronder de KAVB, Huijberts Bloembollen en VHG hoveniers in het groen, maar ook Natuurmonumenten en de Vlinderstichting. “EZ probeert zicht te krijgen op hoe het bedrijfsleven nu omgaat met duurzaamheid en wat er beter kan. Daartoe hebben ze allerlei initiatieven ontwikkeld, het was een soort ‘duizend bloemen bloeien zoektocht’, die onder

De dialoog die Bor organiseerde, bestond uit vijf gesprekken. Alle partijen kwamen samen om de lessen uit de voorgaande periode te kunnen meenemen en initiatieven te bundelen om te komen tot een maatschappelijk programma voor het behoud van het natuurlijk kapitaal: ‘de voorraad van vernieuwbare en niet-vernieuwbare hulpbronnen (zoals planten, dieren, lucht, water, bodem, mineralen) die gezamenlijk verschillende baten voor mensen opleveren’ (bron: NCC, Natural Capital Protocol, Draft for consultation, 2015). Dat klinkt voor de gemiddelde Nederlander nogal abstract. “Er zijn grenzen aan wat de planeet kan incasseren. Zoals we nu leven, hebben we 2,5 keer de aarde nodig om in onze behoefte te voorzien. Dat kan dus niet. Belangrijk is ook dat we ons realiseren - als bedrijven en overheden - dat alles met elkaar samenhangt. Als we ons water te veel vervuilen met chemicaliën, krijgen we niet alleen te maken met hoge zuiveringskosten, maar lopen we

bovendien het risico dat bepaalde organismen uitsterven waardoor andere organismen geen voedsel meer hebben, en dat heeft weer effect op de voedselketen. Zo heeft de productie van bloembollen ook effect op de omgeving en door de keten heen, en dus op de biodiversiteit. Het doel van EZ is te komen tot gezamenlijke afspraken over de bescherming en het duurzaam gebruik van het natuurlijk kapitaal.”

‘Ik zou me kunnen voorstellen dat biologische kwekers betere financieringsvoorwaarden bij hun bank krijgen, omdat ze de risico’s voor ecosystemen verminderen’

Op Europees niveau is een strategie uitgesteld die ertoe moet leiden dat het verlies aan biodiversiteit en ecosysteemdiensten uiterlijk in 2020 tot stilstand komt. “In 2050 zou de veerkracht in ecosystemen weer robuust moeten zijn. Dat gaat niet vanzelf, daar hebben we alle partijen die bij deze dialoog aan tafel zaten hard bij nodig.” Om gericht aan dit doel te kunnen werken, is het voor bedrijven en overheden van belang om inzicht te krijgen in het effect van hun productie of dienstverlening op de biodiversiteit. “Daarvoor wordt een internationaal framework ontwikkeld dat hierin inzicht geeft. Op basis daarvan kun je je bedrijfsactiviteiten bijsturen waar dat nodig is, én je kunt je relaties, klanten en de omgeving erover informeren.”

TRUE PRICING

Wat Bor betreft, kunnen bedrijven zich niet meer verschuilen achter excuses als: ‘De consument vraagt naar goedkope producten’, om vervolgens plofkip of niet duurzaam geteelde bloembollen op de markt te brengen. “Dat is een gepasseerd station. In diverse sectoren wordt al gewerkt volgens het principe van ‘true pricing’ waarbij je in kaart brengt wat de werkelijke kosten zijn om een product op de markt te kunnen brengen en wat er nodig is om het ecosysteem daarvan te laten herstellen. Volgens die berekening zal de prijs van biologisch geteelde bollen waarschijnlijk lager zijn dan die van regulier geteelde bollen.”

Anne-Marie Bor: ‘Zoals we nu leven, hebben we 2,5 keer de aarde nodig om in onze behoefte te voorzien. Dat kan dus niet’

In de toekomst zal steeds meer van bedrijven worden verwacht dat zij rapporteren over het effect van hun productie/dienstverlening op het natuurlijk kapitaal, weet Bor. “Organisaties als AkzoNobel en ING doen dat al, zij zijn daar in toonaangevend.” Ook in dit kader is samenwerking essentieel. “Er zijn meer, sprongsge wijze innovaties nodig. Samen met andere partijen kom je vaak tot betere oplossingen. Belangrijk is ook dat bedrijven en instellingen hun impact op de biodiversiteit beter veran-

keren in hun beleid, bijvoorbeeld door voortaan duurzaam in te kopen en in hun begroting - naast hun financieel kapitaal - ook het milieueffect van hun bedrijfsvoering mee te nemen. Dit zijn processen die zich stap voor stap voltrekken; organisaties moeten erop worden ingericht.”

Over hoe de bollensector kan bijdragen aan het natuurlijk kapitaal merkt Bor op: “De bollensector kan de consument veel meer en

veel beter informeren over (de totstandkoming van) zijn producten.” Het Milieukeurcertificaat vindt zij ‘een goede stap vooruit’, maar: “Als consument kom ik er niet direct achter wat het inhoudt. Van een biologisch geteelde bol weet ik dat daarbij chemische middelen zijn gebruikt. Ik zou me ook kunnen voorstellen dat biologische kwekers bij hun bank betere financieringsvoorwaarden krijgen omdat ze de risico’s voor ecosystemen verminderen. Rabobank biedt duurzame bedrijven nu al een lagere rente dan minder duurzame bedrijven.” Een instrument als de residu-indicator van Anthos juicht zij toe. “Maak daar als kweker vooral gebruik van en communiceer erover. Laat je omgeving weten waar je mee bezig bent, wees transparant, dat helpt om draagvlak te creëren. Nog mooier is het als partijen in de bolketen een gezamenlijke meetlat of keurmerk ontwikkelen waarmee ze van teler tot eindklant op een eenduidige manier over de impact op biodiversiteit en gezondheid communiceren.”

HEFBOOM

De vijf gesprekken met alle partijen hebben geleid tot een ‘outline’ voor vervolgstappen. “Op basis hiervan wordt verkend wie op welke punten het voortouw kan nemen. Uiteindelijk moet er een maatschappelijk programma uitrollen, gericht op duurzaam gebruik en behoud van natuurlijk kapitaal, waar bedrijven, financiële instellingen en overheden gezamenlijk de schouders onder zetten. Als het programma klaar is, zal het ter toetsing ook per brief aan de Tweede Kamer worden voorgelegd.” Daarin spelen twee uitgangspunten een belangrijke rol: betere informatie over wat we doen naar onze omgeving en betere investeringen. “Die laatste zullen als hefboom dienen om ontwikkelingen van de grond te krijgen. Uiteindelijk moet het programma ertoe leiden dat we gezamenlijk tot betere besluiten komen, meer innovaties tot stand brengen, daarmee tot betere producten komen en meer winst maken.”

De bollensector zal merken dat de vraag naar duurzame en biologische producten zal toenemen, net als de behoefte aan informatie over de totstandkoming van producten en de impact daarvan op het milieu, verwacht Bor. Zij heeft de indruk dat er ook in de bollensector ‘een beweging op gang komt’. “Er is zeker een ontluikend bewustzijn, ik zie diverse initiatieven ontstaan vanuit verschillende partijen, dus er is niet één partij die zijn stempel drukt. Die diversiteit is mooi, hoe breder het draagvlak, hoe beter het resultaat.” Naar verwachting wordt het maatschappelijk programma in de tweede helft van 2016 in concrete acties uitgewerkt en in de jaren daarna uitgevoerd.

Einde serie duurzaamheid

Dit is het laatste artikel in de serie over duurzaamheid. We hebben het thema in de afgelopen nummers vanuit verschillende invalshoeken belicht. Zo hebben we eerst geconstateerd dat ‘duurzaamheid’ een containerbegrip is dat door allerlei partijen op evenzoveel verschillende manieren wordt ingevuld, het begrip is als het ware ‘gegijzeld’. Zo staat duurzaam niet altijd gelijk aan ‘groen’ en ‘gezond’, terwijl dat wel vaak wordt gedacht. In de bollensector is het duurzaamheidsbesef groeiende. Steeds meer kwekers en toeleveranciers zijn zich ervan bewust dat alles wat zij doen en laten invloed heeft op de omgeving en de toekomst van onze planeet. Alternatieven voor chemische middelen doen hun intrede, het Milieukeurcertificaat wint terrein en de vraag naar biologische, of in elk geval duurzame bollen groeit. Interessante vraag is nu of de kwekerij al aan deze vraag kan voldoen, zeker nu steeds meer gemeenten besluiten over te gaan op de inkoop van biologische bloembollen.